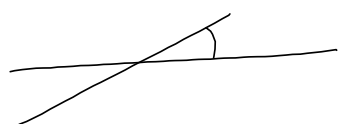

10.1 Naturlig vinkelmaß, radianer

vinkel mellom linjer: minste vinkel
den er mellom 0° og 90° .

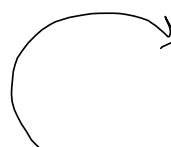
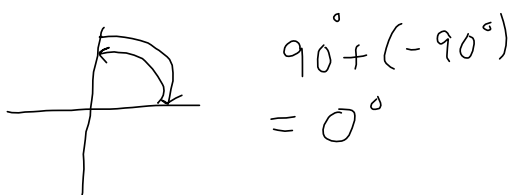
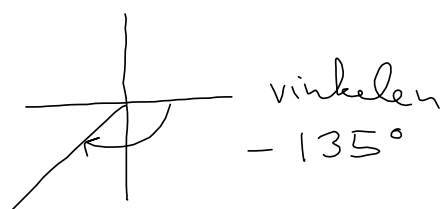
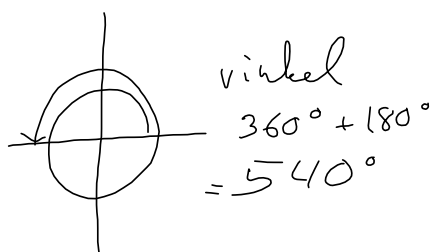
vinkel mellom to stråler
(minste vinkel) mellom 0° og 180°

Utvider vinkelbegrepet.
Vinklene gis en retning og vi tillater flere
omløp.

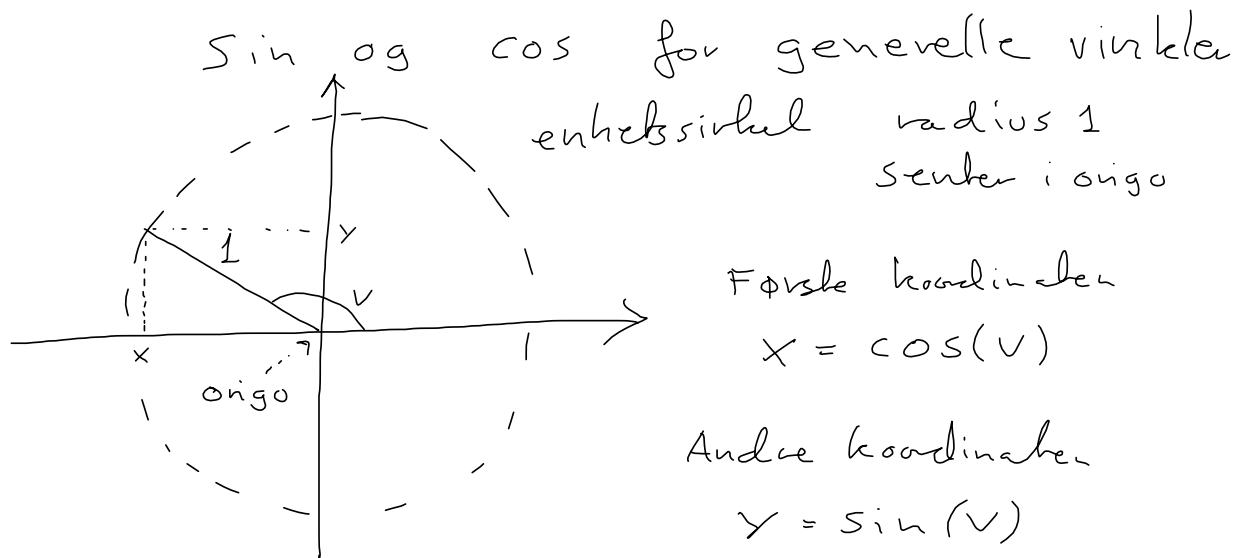
positiv
retning

negativ
retning.

vinkler kan
adderes og dei
har invers element.

180° :	$\cos 180^\circ = -1$	$\sin 180^\circ = 0$
270° :	$\cos 270^\circ = 0$	$\sin 270^\circ = -1$
-45° :	$\cos(-45^\circ) = \frac{1}{\sqrt{2}}$	$\sin(-45^\circ) = \frac{-1}{\sqrt{2}}$
150° :	$\cos(150^\circ) = \frac{-\sqrt{3}}{2}$	$\sin(150^\circ) = \frac{1}{2}$
300° :	$\cos(300^\circ) = \frac{1}{2}$	$\sin(300^\circ) = \frac{-\sqrt{3}}{2}$
	$\cos(-60^\circ) = \frac{1}{2}$	

$$\cos(v + 360^\circ) = \cos(v)$$

$$\sin(v + 360^\circ) = \sin(v)$$

cos og sin er periodiske funksjoner.

Refleksjon om x-aksen

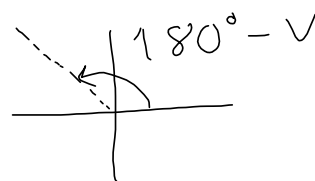
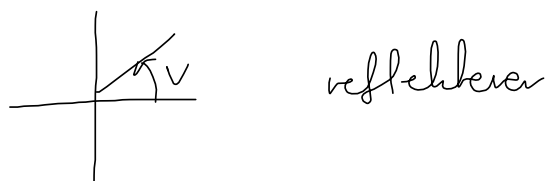

v endres til $-v$

$$\cos(-v) = \cos(v)$$

$$\sin(-v) = -\sin(v)$$

Refleksjon om y-aksen

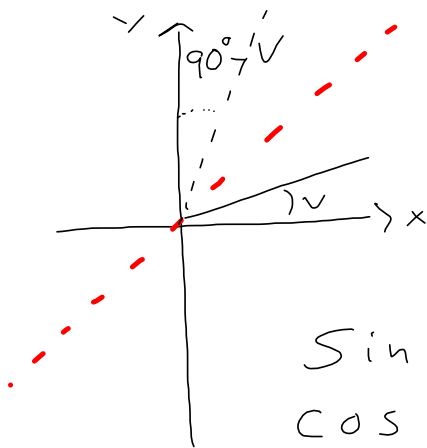
$$\sin(180^\circ - v) = \sin(v)$$

$$\cos(180^\circ - v) = -\cos(v)$$

Refleksjon om origo : (reflekteres om både
(speiling) x og y-aksen)

$$\sin(180^\circ + v) = -\sin(v)$$

$$\cos(180^\circ + v) = -\cos(v)$$

Refleksjon om linjen
 $x = y$

x og y - koordinatene
byter plass.

$$\sin(90^\circ - v) = \cos v$$

$$\cos(90^\circ - v) = \sin v$$

Dette utvider relasjonen vi fant
 tidligere for $v \in [0, 90^\circ]$ til alle v .

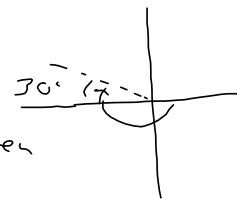
eks.

$$\cos(-210^\circ) = \cos(-210^\circ + 360^\circ)$$

$$= \cos(150^\circ) \quad \text{reflektere om } y\text{-aksen}$$

$$\Rightarrow \cos(180^\circ - 150^\circ) = -\cos(30^\circ)$$

$$= \underline{\underline{-\frac{\sqrt{3}}{2}}}$$

$$\tan(v) = \frac{\sin(v)}{\cos(v)}$$

definert når
 $\cos(v) \neq 0$

$v \neq 90^\circ + 180^\circ \cdot n$
 n heltall.

$$\tan(v + \pi) = \tan v$$

$$\left(= \frac{\sin(v + \pi)}{\cos(v + \pi)} = \frac{-\sin(v)}{-\cos(v)} = \frac{\sin(v)}{\cos(v)} \right)$$

$$\tan\left(\frac{\pi}{2} - v\right) = \frac{\cos(v)}{\sin(v)} = \frac{1}{\tan(v)} \quad \tan(v) \neq 0$$

Radianer

$$\frac{\text{buelengde}}{\text{radius}} = \frac{b}{r} \quad \text{uavhengig av } r.$$

enhetsløst

Absolutt vinkelmaß er definert som
 $\frac{\text{buelengde}}{\text{radius}}$

vi kaller vinkelmaßet radianer.

$$b = r \cdot v$$

Helt omløp : $360^\circ = \frac{2\pi r}{r} = 2\pi \text{ (radianer)}$

halvt omløp : $\frac{180^\circ}{180^\circ} = \pi$

$$90^\circ = \pi/2$$

$$45^\circ = \pi/4$$

$$30^\circ = \pi/6$$

$$60^\circ = \pi/3$$

$$V_{\text{grader}} = \frac{180^\circ}{\pi} \cdot V_{\text{rad}} \quad \sim 57.3^\circ \cdot V_{\text{rad}}$$

$$V_{\text{rad}} = \frac{\pi}{180^\circ} V_{\text{grader}}$$

$$1 \text{ rad} \sim 57.3^\circ$$

Test for å sjekke om kalkulatoren er stilt inn på grader eller radian

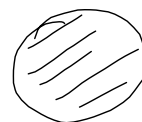
$$\cos(1) \begin{cases} \text{radianer} & : \text{ gir } \sim 0.5 \\ \text{grader} & : \text{ gir } \sim 1 \end{cases}$$

Hva er $\frac{7}{3}\pi$ rad i grader? 420°
 $(\frac{7}{3}\pi = (2 + \frac{1}{3})\pi = 360^\circ + 60^\circ = 420^\circ)$

Areal til sirkelsegment:

areal A

$$A = \pi \cdot r^2$$

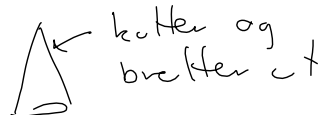
$$A = \frac{\theta}{2\pi} \frac{\pi r^2}{2} = \frac{\theta \cdot r}{2} = \frac{v \cdot r^2}{2}$$

Kjægle

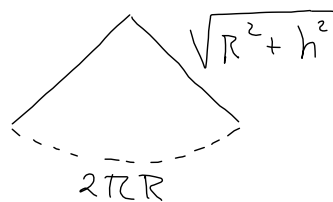

areal:

bunnplate: areal $\pi \cdot R^2$

kutter og
brøtter ut

(omkretsen til)

overflatearealet

til en åpen kjægle er

$$\frac{\sqrt{R^2 + h^2} \cdot 2\pi R}{2} = \pi R \sqrt{R^2 + h^2}$$

lukka kjægle (: legger til bunnplaten)

$$A = \pi R \sqrt{R^2 + h^2} + \pi R^2$$